TÜRKÇE YETERLİK SINAVI (TYS)

OKUMA ANLAMA VE DİL BİLGİSİ BÖLÜMÜ - C1 SEVİYESİ

Süre: 80 Dk.

Adı Soyadı: ..... **Aday No:** ..... **Tarih:** .... / .... / 2026

METİN 1: YAYINCI METNİ (BOŞLUK DOLDURMA) — 1 - 6. SORULAR

Yapay Zekâ ve Dilin Geleceği

Günümüz teknolojik gelişmeleri, insanlığın iletişim biçimlerini köklü bir biçimde dönüştürmektedir. Özellikle doğal dil işleme modellerinin geçirdiği evrim, dilin yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda dijital bir veri kümesi olarak yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Bu dönüşüm süreci, geleneksel dil bilimsel yaklaşımların **(1)** .... yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yapay zekâ sistemleri devasa veri yığınlarını analiz ederek insan dilinin karmaşık yapısını simüle edebilse de dilin kültürel ve bağlamsal derinliğini tam manasıyla kavrayabilmiş değildir. Dolayısıyla teknolojik ilerlemenin dili mekanikleştirmesi riskine karşı **(2)** .... bir tutum sergilenmeli, dilin özgün yapısı korunmalıdır. Nitekim makine çevirilerinin gelişmesi, dil öğrenim süreçlerini rafa kaldırmak yerine; dilin imtiyazlı dünyasını ve anlamsal inceliklerini keşfetmeyi daha da kıymetli kılmaktadır. Gelecekte dil bilimcilerin üzerine düşen en büyük sorumluluk, teknolojik yenilikleri reddetmek yerine onları dilin zenginliğini **(3)** .... birer araca dönüştürmektir. Aksi takdirde, dildeki tekdüzeleşme ve anlam aşınması kaçınılmaz bir nitelik kazanacaktır. Bu noktada disiplinler arası çalışmaların **(4)** .... rol oynayacağı aşikârdır. Bilgisayar mühendisliği ile dil biliminin kesiştiği bu yeni alanda, dilin estetik ve felsefi boyutunun göz ardı edilmemesi hususunda **(5)** .... mutabakat sağlanmalıdır. Nihayetinde insan zekâsının ürünü olan dil, yapay algoritmaların **(6)** .... mahkûm edilemeyecek kadar canlı ve dinamik bir yapıdır.

1. Metinde (1) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) göz ardı edilerek
B) ışığında ve süzgecinde
C) sınırlarını zorlamak amacıyla
D) rafa kaldırılması suretiyle

2. Metinde (2) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) müsamahakâr
B) temkinli ve basiretli
C) alelacele
D) tepkisel ve dogmatik

3. Metinde (3) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) pekiştirecek ve besleyecek
B) kısıtlayacak
C) gölgeleyecek
D) standartlaştıracak

4. Metinde (4) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) talihsiz bir
B) hayati bir
C) sıradan bir
D) geçici bir

5. Metinde (5) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) küresel bir
B) örtük bir
C) asgari düzeyde bir
D) ilkesel bir

6. Metinde (6) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) inisiyatifine ve cenderesine
B) rehberliğine ve desteğine
C) katkılarına ve olanaklarına
D) geniş ufkuna

METİN 2: AKADEMİK METİN (BOŞLUK DOLDURMA) 7 - 12. SORULAR

Biyoçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Direnci

Gezegenimizin karşı karşıya olduğu ekolojik kriz, yalnızca küresel ısınma faktörüyle sınırlı kalmayıp biyoçeşitlilik kaybıyla da ivme kazanmaktadır. Ekosistemlerin karmaşık dengesi, türler arasındaki hassas etkileşim ağlarına dayanır. Bir türün yok olması, domino etkisi yaratarak tüm ekosistemin işleyişini **(7)** .... uğratabilir. Yapılan son araştırmalar, biyoçeşitlilik açısından zengin olan ekosistemlerin iklim şoklarına karşı daha dirençli olduğunu **(8)** .... koymaktadır. Ne var ki bilinçsiz sanayileşme ve habitat tahribatı, canlı türlerinin doğal yaşam alanlarını **(9)** .... etmektedir. Bu durum, doğanın kendini yenileme kapasitesini aşarak ekolojik çöküş riskini beraberinde getirmektedir. Koruma çalışmalarının başarıya ulaşması, yerel toplulukların ve uluslararası kuruluşların **(10)** .... hareket etmesine bağlıdır. Yalnızca kâğıt üzerinde kalan protokoller yerine, sahada somut adımların atılması ve sürdürülebilir politikaların **(11)** .... yürürlüğe konulması gerekmektedir. Ekosistem hizmetlerinin sürekliliği, insanlığın kendi geleceğini teminat altına alması adına hayati bir zorunluluk olup **(12)** .... ertelenemez bir sorumluluktur.

7. Metinde (7) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) akamete
B) revizyona
C) intibaka
D) seke

8. Metinde (8) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) göz ardı
B) açıkça ortaya
C) askıya
D) kulak arka

9. Metinde (9) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) tahkim
B) ekarte
C) tahrip ve parselize
D) ihya

10. Metinde (10) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) bağımsızca
B) münferit olarak
C) eş güdüm hâlinde
D) rekabet içinde

11. Metinde (11) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) zamana yayılarak
B) kararlılıkla
C) kerhen
D) isteksizce

12. Metinde (12) numaralı boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) hiç şüphesiz
B) göreceli olarak
C) tesadüfen
D) yer yer

METİN 3: OKUMA ANLAMA (KÜLTÜR VE SOSYOLOJİ) 13 - 19. SORULAR

Kültürel Bellek ve Mimari Dönüşüm

Kentler, yalnızca betondan ve taştan ibaret fiziksel mekânlar değildir; onlar toplumsal hafızanın, yaşanmışlıkların ve kültürel kimliğin somutlaştığı canlı organizmalardır. Bir kentin sokaklarında yürürken karşılaşılan tarihi bir yapı, geçmiş ile bugün arasında kurulan zımni bir köprü niteliğindedir. Ancak modernleşme ve hızlı kentleşme baskısı altında, pek çok metropol bu tarihsel sürekliliği kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Eski dokunun rant hırsıyla ya da koruma bilincinin eksikliğiyle ortadan kaldırılması, yalnızca mimari bir kayıp değil, aynı zamanda kent sakinlerinin bellek yitimidir. Aidiyet duygusu, bireyin yaşadığı mekânla kurduğu duygusal ve tarihsel bağ nispetinde güçlenir. Mekânsal dönüşümün, geçmişin izlerini tamamen silerek bellekten yoksun "steril" alanlar yaratması, toplumsal yabancılaşmayı derinleştirmektedir. Tarihi binaların aslına sadık kalınarak restore edilmesi ve işlevsellendirilmesi, modern kent planlamasının merkezinde yer alması gereken etik bir sorumluluktur. Aksi hâlde, kimliğini kaybetmiş, birbirinin kopyası olan monoton kentler zinciriyle baş başa kalmamız kaçınılmaz olacaktır.

13. Bu metinde kentler hakkında vurgulanmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Modern mimari tekniklerinin kentlerde uygulanması gerektiği

B) Kentlerin, toplumsal belleği ve kimliği taşıyan organik yapılar olduğu

C) Kentleşmenin ekonomik büyümeye doğrudan katkı sağladığı

D) Tarihi binaların müze olarak kullanılması gerektiği

14. Metne göre kent sakinlerinde "toplumsal yabancılaşmanın" derinleşmesinin temel sebebi nedir?

A) Kent nüfusunun aşırı artması

B) Sosyal etkinlik alanlarının yetersizliği

C) Mekânsal dönüşümün geçmişin izlerini silerek belleksiz alanlar oluşturması

D) Ulaşım altyapısındaki aksaklıklar

15. Metindeki "zımni bir köprü" ifadesiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fiziksel olarak geçişi sağlayan yapı

B) Geçmiş ile bugün arasında doğrudan söylenmeyen, örtük bağ

C) İki farklı kent arasındaki ticari ilişki

D) Mimarlar ile şehir planlamacıları arasındaki uzlaşı

16. Metne göre restoredə dikkat edilmesi gereken en önemli etik sorumluluk nedir?

A) Yapıların maliyetini düşük tutmak

B) Binaların aslına sadık kalınarak yeniden işlevlendirilmesi

C) Yapıların tamamen yıkılıp yerine yenilerinin yapılması

D) Sadece turistik bölgelerin restore edilmesi

17. Metinden aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Aidiyet duygusu ile mekân arasındaki ilişki güçlüdür.

B) Hızlı kentleşme tarihsel sürekliliği tehdit eder.

C) Bütün tarihi yapılar ekonomik kazanç için yıkılmaktadır.

D) Kentlerin kendilerine özgü bir kimliği bulunur.

18. Yazarın kentlerdeki modernleşme sürecine yaklaşımı nasıldır?

A) Tamamen destekleyici

B) Tarihi dokuyu yok ettiği ölçüde eleştirel

C) Tarafsız ve ilgisiz

D) Yeniliklere tamamen kapalı

19. Metinde geçen "steril alanlar" ifadesi hangi durumu eleştirmek amacıyla kullanılmıştır?

A) Temiz ve hijyenik parkları

B) Geçmişinden ve ruhundan arındırılmış, yapay mekânları

C) Yeşil alanı bol modern konutları

D) Hastane ve kamu binalarını

METİN 4: OKUMA ANLAMA (PSİKOLOJİ VE BİLİM) 20 - 26. SORULAR

Dijital Çağda Dikkat Süresi ve Derinleşme

Bilgi çağının getirdiği en büyük paradokslardan biri, bilgiye erişimin inanılmaz derecede kolaylaşmasına karşın, bu bilgiyi işleme ve derinleşme kapasitemizin giderek zayıflamasıdır. Sosyal medya platformları ve kesintisiz bildirim akışı, zihnimizi sürekli bir uyarılma hâlinde tutmaktadır. Bu durum, "yüzeysel tarama" olarak adlandırılan ve bilginin yalnızca yüzeyinde gezinmeye dayanan bir okuma ve anlama alışkanlığını beslemektedir. Beyin plastisitesi gereği, sürekli kısa metinlere ve hızlı görsel geçişlerine maruz kalan zihinsel mekanizmamız, odaklanma süresini kısaltmakta ve uzun soluklu, analitik okuma süreçlerinde zorlanmaktadır. Derin derinleşme ve odaklanma yetisinin kaybı, yalnızca bireysel bir öğrenme sorunu değil, aynı zamanda eleştirel düşünme yeteneğinin felce uğraması demektir. Sadece sunulan bilgiyi tüketen, sorgulamayan ve bağlantı kuramayan bireylerin sayısı artmaktadır. Zihinsel dayanıklılığı ve derin odaklanmayı yeniden kazanmak için "dijital diyet" uygulamaları ve odaklanma egzersizleri hayati önem taşımaktadır.

20. Metinde ifade edilen "bilgi çağının paradoksu" aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilgiye erişim kolaylaşırken derinlemesine anlama kapasitesinin düşmesi

B) Bilgisayarların insan beyninden daha hızlı çalışması

C) Kitap satışlarının dijitalleşmeyle birlikte artması

D) Eğitimin tamamen çevrim içi platformlara kayması

21. Metne göre "yüzeysel tarama" alışkanlığını tetikleyen temel unsur nedir?

A) Klasik eserlerin uzunluğu

B) Kesintisiz bildirimler ve sosyal medya maruziyeti

C) Eğitim sistemindeki sınav odaklı yapı

D) Yabancı dil öğrenme zorunluluğu

22. Metinde geçen "beyin plastisitesi" kavramı neyi simgelemektedir?

A) Beynin sabit ve değişmez yapısını

B) Beynin maruz kaldığı uyaranlara göre şekillenebilme ve değişebilme özelliğini

C) Beynin dijital cihazlara karşı direncini

D) Yapay zekanın insan beynini taklit etmesini

23. Yazara göre odaklanma yetisinin kaybı toplumsal düzeyde hangi tehlikeye yol açar?

A) İnternet kullanım ücretlerinin artmasına

B) Eleştirel düşünme yeteneğinin zayıflamasına

C) Kitap basımının tamamen durmasına

D) Yüz yüze iletişimin tamamen bitmesine

24. Zihinsel odaklanmayı yeniden sağlamak için metinde önerilen çözüm nedir?

A) Dijital diyet uygulamak ve odaklanma egzersizleri yapmak

B) Tüm teknolojileri hayatımızdan çıkarmak

C) Sadece görsel içerikler tüketmek

D) Hızlı okuma kurslarına katılmak

25. Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teknolojinin tüm yönleriyle zararlı olduğu

B) Dijital uyaranların derinlemesine düşünme ve odaklanma yetisine zarar verdiği

C) Sosyal medyanın gençlerin başarısındaki tek etken olduğu

D) Bilgiye hızlı ulaşmanın her zaman avantaj sağladığı

26. Metnin üslubu ve anlatım tarzı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Mizahi ve eleştirel

B) Nesnel, tespit edici ve değerlendirici

C) Masalsı ve imgesel

D) Tartışmacı ve birinci tekil şahıs odaklı

METİN 5: OKUMA ANLAMA (SANAT VE EDEBİYAT) — 27 - 33. SORULAR

Edebiyatta Zamansızlık ve İnsan Tabiatı

Yüzyıllar önce kaleme alınmış bir trajedi veya romanın bugün hâlâ okurda derin yankılar uyandırmasının sırrı nedir? Bu sorunun cevabı, sanatsal üretimin insan tabiatının evrensel ve değişmez özüne dokunabilme gücünde yatmaktadır. Dönemler, teknolojiler ve toplumsal yapılar köklü değişimlere uğrasa da insanın korkuları, tutkuları, adalet arayışı ve varoluşsal sancıları temel niteliğini korur. Bir sanat eserini "klasik" kılan, yazıldığı çağın sınırlarını aşarak geleceğin okuruna da hitap edebilme yetisidir. Yerellikten evrenselliğe uzanan bu köprü, sanatçının kendi toplumunun gerçeklerinden hareketle tüm insanlığa dair çıkarımlarda bulunabilmesiyle inşa edilir. Yalnızca döneminin moda akımlarına veya geçici siyasi çalkantılarına eklemlenen eserler, zamanın acımasız süzgecinden geçemeyerek unutulmaya mahkûmdur. Hakiki edebiyat, zamanın ötesinde bir diyalog kurarak okuru kendi iç dünyasıyla yüzleştiren bir aynadır.

27. Metne göre bir eserin yüzyıllar sonra bile yankı uyandırmasının temel sebebi nedir?

A) Yazıldığı dönemin dil kurallarına tam uyması
B) İnsan tabiatının değişmeyen evrensel özüne temas etmesi
C) Çok karmaşık bir kurguya sahip olması
D) Dönemin devlet adamları tarafından desteklenmesi

28. Bir edebî eseri "klasik" yapan temel nitelik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazıldığı dönemin sınırlarını aşarak geleceğe ulaşması
B) Çok satılanlar listesinde yer alması
C) Sadece belli bir entelektüel kesime hitap etmesi
D) İçinde hiç yabancı kelime barındırmaması

29. Yazar, hangi tür eserlerin zamanla unutulmaya mahkûm olduğunu belirtmektedir?

A) Şiir türünde yazılan eserlerin
B) Sadece geçici modalar ve çalkantılara odaklananların
C) Felsefi derinliği olan metinlerin
D) Yabancı dile çevrilmeyen eserlerin

30. Metinde sanatsal üretim için kullanılan "ayna" benzetmesi neyi ifade etmektedir?

A) Eserin dış dünyayı aynen taklit ettiğini
B) Okurun eserde kendi iç dünyasını ve hakikatini görmesini
C) Sanatçının fiziksel güzelliğe önem vermesini
D) Edebiyatın tarafsız bir habercilik olduğunu

31. Metindeki "zamanın acımasız süzgeci" mecazı ile anlatılmak istenen nedir?

A) Tarih kitaplarının kalitesizliği
B) Zamanın kalıcı olmayan, niteliksiz eserleri unutturması
C) Eskiyen sayfaların yıpranması
D) Yayıncıların sansür mekanizması

32. Yerellikten evrenselliğe ulaşmanın koşulu metinde nasıl açıklanmıştır?

A) Kendi toplumunun gerçeklerinden hareketle tüm insanlığa ulaşmakla
B) Kendi kültürünü tamamen reddedip batıyı taklit etmekle
C) Sadece küresel konuları işlemekle
D) Eserleri birden fazla dilde yayımlamakla

33. Bu metinde aşağıdakilerin hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) İnsanın temel duygularının zamanla değişmediğine
B) Klasik eserlerin evrensel niteliğine
C) Edebiyat ödüllerinin eserlerin kalitesini belirlediğine
D) Sanatın insanı kendiyle yüzleştirme işlevine

METİN 6: OKUMA ANLAMA (EKONOMİ VE TOPLUM) 34 - 40. SORULAR

Sürdürülebilir Ekonomi ve Döngüsel Modeller

Sanayi Devrimi'nden bu yana egemen olan "al-kullan-at" biçimindeki doğrusal ekonomi modeli, gezegenimizin kaynaklarının sınırsız olduğu varsayımına dayanmaktaydı. Ancak artan nüfus, iklim krizi ve hammadde kıtlığı, bu modelin sürdürülemez olduğunu somut biçimde gözler önüne sermiştir. Günümüzde bu tehlikeye karşı yükselen alternatif, "döngüsel ekonomi" yaklaşımıdır. Döngüsel ekonomi; atık kavramını ortadan kaldırmayı, ürün ve malzemelerin kullanım ömrünü maksimum düzeyde tutmayı ve doğal sistemleri yeniden canlandırmayı hedefler. Bu dönüşüm yalnızca çevresel bir zorunluluk değil, aynı zamanda ekonomik bir fırsattır. Hammadde bağımlılığını azaltan, geri dönüşüm ve yeniden üretim teknolojilerine yatırım yapan şirketler, uzun vadede rekabet avantajı elde etmektedir. Ancak döngüsel ekonomiye geçiş, yalnızca üretim süreçlerinin değişmesiyle sınırlı kalmayıp tüketici davranışlarının ve toplumsal zihniyetin de köklü bir dönüşümünü gerektirmektedir.

34. Doğrusal ekonomi modelinin temel yanılgısı metne göre nedir?

A) İş gücünün yetersiz olduğunu savunması
B) Dünya kaynaklarının sınırsız olduğu varsayımına dayanması
C) Teknolojik gelişmeleri engellemesi
D) Tüketimi tamamen durdurmayı hedeflemesi

35. Döngüsel ekonomi modelinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Atık kavramını ortadan kaldırıp kaynak ömrünü uzatmak
B) Üretim maliyetlerini sıfırlamak
C) Fabrikaları tamamen kapatmak
D) Sadece yenilenebilir enerjiye geçmek

36. Metne göre döngüsel ekonomiye yatırım yapan şirketlerin kazancı ne olacaktır?

A) Devlet teşviklerini tekeline almak
B) Uzun vadede rekabet avantajı sağlamak
C) Çalışan sayısını azaltmak
D) Uluslararası pazardan çekilmek

37. Döngüsel ekonomiye tam geçiş için üretim süreçlerinin yanında neyin değişmesi gerekir?

A) Vergi sistemlerinin
B) Tüketici davranışlarının ve toplumsal zihniyetin
C) Ülke sınırlarının
D) Eğitim müfredatının

38. Metindeki "al-kullan-at" ifadesi hangi durumu nitelendirmektedir?

A) Tasarrufa dayalı geleneksel yaşamı
B) Tüketim odaklı doğrusal ekonomi anlayışını
C) Geri dönüşüm tesislerinin çalışma ilkesini
D) İkinci el eşya pazarını

39. Aşağıdakilerden hangisi doğrusal ekonominin sürdürülemezliğini gösteren etkenlerden biri <u>değildir</u>?

A) Nüfus artışı
B) Hammadde kıtlığı
C) Sanatsal faaliyetlerin artması
D) İklim krizi

40. Yazarın bu metindeki temel amacı nedir?

A) Doğrusal ekonominin üstünlüklerini kanıtlamak
B) Döngüsel ekonominin gerekliliğini ve avantajlarını vurgulamak
C) Sanayi Devrimi'ni eleştirmek
D) Şirketlerin iflas nedenlerini açıklamak